

(Fortsættelse 33):

DØDEN NÆR!

Det efterår kom jeg ud for en hændelse af en meget speciel karakter, som nemt kunne være endt fatalt, men som takket være heldige omstændigheder ikke gjorde det. Til gengæld kom denne hændelse til at præge mig for resten af livet. Tidligere her i selvbiografien har jeg beskrevet, at mens vi boede i Naskov havde jeg et par helt unikke og specielle oplevelser af åndelig og religiøs natur.

I det følgende skal fortælles om det tilfælde, hvor jeg som cirka 12-årig dreng selv mistede bevidstheden som følge af en kammerats kvælningsforsøg, som en dag i efteråret 1942 fandt sted i skolegården i det store frikvarter. Det var den altid kvikke og aktive John, der var årsag til uheldet. Kvælningsforsøget skete i legens kådhed, men fik umiddelbart til følge, at jeg først oplevede en iskold angst og rædsel, jeg aldrig tidligere havde kendt til, og derefter var det som om jeg med stor hast blev hvivlet gennem en aflang, opadgående, rørformet og mørk tunnel. I det tunnellen endte oppe foroven følte det lige som om min bevidstheds grænser flød ud og smeltede sammen med et stort og fuldkommen stille intet eller noget, som fyldte mig med usigelig fred og frydefuld salighed. Uden at fornemme tiden, for den eksisterede ikke i disse øjeblikke, var det som om jeg vågnede op og atter blev bevidst. Men nu befandt jeg mig siddende på noget, der lignede et aflangt, fladt klippeplateau, som foran mig afgrænsedes af en kløft eller slugt, på hvis anden side, der var et tilsvarende aflangt, fladt klippeplateau, som det jeg selv befandt mig på. Ovre på dette klippeplateau, som hvis jeg skal beskrive afstanden vel lå omkring et halvt hundrede meter væk, kom der nu til syne en række grålige kutteklædte menneskelignende skikkelser iklædt fodlange dragter.

Det karakteristiske ved skikkelserne var, at jeg ikke kunne se disses ansigter. Skikkelserne tog opstilling ved kanten af det klippeplateau, de befandt sig på, men en af dem, som befandt sig i midten af rækken, adskilte sig ved at være iklædt en lysere dragt end de andre, men heller ikke hans – for der var tydeligvis tale om mandlige skikkelser – ansigt var synligt, fordi det lå i dyb skygge under kutten. Denne sidstnævnte skikkelse rakte nu lige som indbydende sine arme over imod mig, og det virkede så venligt og imødekommende på mig, at jeg begyndte at ville rejse mig op, for at gå over imod skikkelserne, skønt kløften eller afgrunden lå imellem dem og mig. Men i det samme var det, som om jeg hørte skoleklokken ringe ind, og i næste øjeblik vågnede jeg op til bevidsthed om, at jeg lå på en bænk midt i skolegården, hvor en 4-5 forskrækkede kammerater stod omkring mig, og deriblandt den dreng,

som i kådhed havde strammet mit halstørklæde så hårdt, at jeg ikke havde kunnet få luft og derfor mistede bevidstheden.

Naturligt nok var jeg noget forvirret ved hele situationen, og da jeg så, at mine kammerater ikke havde travlt med at skynde sig hen og tage opstilling i den række, som tilhørte vores klasse, så sagde jeg til dem: "Skynd jer dog! Skoleklokken har jo lige ringet!" Kammeraterne kiggede lige som uforstående på mig og udbrød i munden på hinanden: "Den har da ikke ringet endnu!" Men i samme øjeblik gjorde den det, hvorefter jeg kom på benene og vi alle løb hen og stillede os op i rækken.

Først mange år efter gik det op for mig, at den omstændighed at jeg efter min opvågning fra bevidstløsheden mente at have hørt skoleklokken ringe, ganske enkelt skyldtes at blodtilstrømningen til hovedet og hjernen havde fået frit løb igen. Kammeraten, som havde strammet tørklædet om min hals, fandt jo hurtigt ud af at løsne det igen. Men hvor lang eller kort tid, der gik fra at jeg mistede bevidstheden til den vendte tilbage igen, har jeg ingen anelse om, men det har formentlig kun drejet sig om få minutter, for ellers ville jeg sikkert være blevet hjerneskadet. Men i de få minutter oplevede jeg alt det, jeg har beskrevet ovenfor.

Det væsentlige ved den ovenfor beskrevne nærdødsoplevelse er imidlertid, at i tiden efter, da jeg var kommet mig over forskrækkelsen over den ikke umiddelbart eller udelukkende behagelige situation, forstod jeg den egentlige pointe i oplevelsen. Det dæmrede nemlig for mig, at den død, som jeg – i lighed med alle andre – før eller siden skulle gennemgå, ikke nødvendigvis behøvede at være afskrækkende. For til trods for min unge alder, indså jeg, at døden primært er at miste bevidstheden om det fysiske legeme og den fysiske omverden, selv om tanken om den selvfølgelig samtidig fyldte mig med et vist vemod, idet man jo uundgåeligt skal skilles fra sin kære og nære familie og sine gode venner. Det var dog en trøst at vide, at man efter døden sandsynligvis både vil kunne møde sine afdøde familiemedlemmer og sine venner, og senere måske også dem, man nu kender og lever sammen med, når de engang afgår ved døden.

VIGTIGE INDSKUDTE BEMÆRKNINGER:

De sidste fire linjer i ovenstående tekst, nemlig omtalen af troen på et liv efter døden og herunder på gensynet med ligeledes afdøde slægtninge og venner, er i de senere år – regnet fra juni 2021 - ikke længere gyldige i min livs- og verdensanskuelse. Det vil særligt interesserede læsere kunne læse nærmere om i min artikelserie "Realiteter versus Idealisme Virkelighed og illusioner":

<http://www.livetseventyr.dk/6-00-Realiteter-versus-Idealisme.htm>

BESØG PÅ NATIONALMUSEET

Så vidt jeg kan erindre, besøgte jeg og mine klassekammerater kun Nationalmuseet i Frederiksholms Kanal en eneste gang i løbet af de år, jeg gik i skole. Men det skal dog siges, at den forsømmelse har jeg søgt at råde bod på mange gange senere i livet. Dengang som nu måtte man jo først og fremmest se udstillingen om indianerne og så naturligvis om vores egen oldtid. Det var sådan set interessant og spændende nok, også selv om vi – eller i hvert fald jeg – dengang ikke havde så megen fornemmelse eller forståelse for den fjerne fortid. Men der var så rigeligt at se på, at man hurtigt blev træt og kedede sig, dog behersket for den ledsagende lærers skyld.

Men det gjorde indtryk at se den tre tusind år gamle Egtved-pige i sin udhulede trækiste, hvor hendes lig var bevaret, men med indtørret hud over de spinkle knogler. Hun anslås til at have været 18-20 år, slank og 158-60 cm. høj, da hun døde. Al kvindens hår, hovedhåret og hårduskene fra armhulerne og skødet, var bevaret, og det samme gjaldt hendes påklædning i form af en kortærmet, stumpet trøje og et lårkort skørt, ikke af tæt vævet klæde, men kun bestående af snore tæt ved hinanden.

I Egtvedpigens kiste fandtes også forskellige af hendes ting: en oval spånæske, hvori lå en bronzesyl med træskaft, og en snor af fåreuld. Om hendes håndled var der bronzeringe, om venstre håndled en åben ring uden ornament, og om det højre håndled et armbånd med kroglukke og besat med fem parallel-løbende perlebånd. Desuden en spiralformet bælteplade med spidsen opad, som hun har båret foran på den bare mave. Under bæltepladen fandt man en hornkam med halvrund overdel og 20 kraftige tænder. Om livet havde hun et knap to meter langt og et par centimeter bredt vævet bælte med en kunstfærdigt udført kvast i den ene ende.

Under tæppet, der dækkede Egtvedpigens lig, fandt arkæologerne også en tøjbylt, der indeholdt de brændte ben af et ca. 8-9 årigt eller måske lidt ældre barn. Barnet menes at have været en ung tjenerinde, der som skik var som dødsoffer havde fulgt sin socialt velstillede herskerinde i døden, frivilligt eller ufrivilligt, det har man ikke kunnet afgøre med sikkerhed.

Det at se den sikkert kønne Egtvedpigens jordiske rester, fik mig til at fantasere og forestille mig hende som en levende ung pige, der som alle andre mennesker var blevet født og som voksede op og blev til den sikkert kønne og attråværdige unge pige, hun formentlig var, da hun færdedes ved Egtved og Vejle ådale. Hun var måske allerede blevet gift på det tidspunkt og havde derfor muligvis også oplevet forelskelse og kærlighed og haft håb og drømme

om fremtiden, sådan som unge og yngre piger stadig har den dag i dag. Den tanke strejfede mig, at sådan ville enden på livet i princippet også blive for nutidens unge og yngre piger, medmindre de var heldige at få lov til at leve et langt liv, som de fleste jo heldigvis får. Men uanset, om de mistede livet som unge eller først som ældre, så var døden dog det uundgåelige enderesultat.

Men med de oplevelser, jeg havde haft for få år siden og senest dette år, da jeg kom ud for ufrivilligt at miste bevidstheden ved et uheld, bevirkede, at jeg dybt inde i mig selv fornemmede, at døden – kroppens død – ikke omfatter den inderste del eller det inderste væsen af et menneske. Den tanke skulle jeg år senere komme til at uddybe og forstå bedre.

Men nok så interessant fandt jeg og flere af mine klassekammerater, at Guldhornene var. Disses historie er næsten lige så spændende som en kriminalroman. De to horn af guld fra germansk jernalder blev fundet henholdsvis 1639 og 1734 på en mark ved Gallehus nær Møgeltønder. Det sidst fundne manglede en del af den smalle ende og kaldes derfor "det lille guldhorn". Begge horn blev i maj 1802 stjålet fra det, der dengang hed Det kgl. Kunstkammer og smeltet om, inden tyven, en københavnsk guldsmed og urmager ved navn Heydenreich, blev arresteret.

Men heldigvis fandtes der tegninger af begge guldhornene bevaret, således at disse kunne rekonstrueres og kopierne fremstilles. Man var dog ikke helt tilfreds med kopierne, hvorfor der i 1970'erne blev fremstillet en ny kopi, udarbejdet af sølvsmed Folmer Dalums værksted i København. Arbejdet varede i 7 år. De sidstnævnte kopier blev det muligt at fremstille takket være donation fra rejsearrangøren Simon Spies. Det er disse horn, man siden da har kunnet se udstillet på Nationalmuseet. Men det var formentlig de første to kopier af guldhornene, som mine klassekammerater og jeg kunne se den dag i 1941, da vi var på besøg på Nationalmuseet.

Guldhornene, som har form som dyrehorn, ornamentet med mytologiske figurer og scener, antages at have været drikkehorn. Det ene af guldhornene havde desuden runeindskriften: Jeg Lægest, Holtes Søn (eller efterkommer), gjorde Hornet.

Blandt de lærde, arkæologer og andre begavede folk, har der hersket tvivl og usikkerhed om, hvad den ornamentik kan og skal betyde, der pryder de to bægre. At der måtte være tale om ornamentet og figurer, som hørte til den oldnordiske hedenske tids mytologi og religion, var i hvert fald et kvalificeret bud på en tydning. Men heller ikke herom kunne de lærde opnå enighed.

I nyere tid har tegneren og forfatteren Gunnar Sneum givet sit interessante bud på en mulig tydning af guldhornenes billeder. Det sker i og med bogen *Guldhornene – Den Hedenske Billed Bibel*. Chr. Erichsens Forlag, København 1982. Heri tyder forfatteren guldhornenes billeder og ornamentik på grundlag af den opfattelse, at der er tale om en systematisk fremstilling af en urgammel tradition, der holdes i live i Asien også i nutiden. I den klassiske indiske Sankhya-filosofi kan man finde den formuleret helt ned i detaljer. Derfor mener bogens forfatter, at man kan tyde guldhornenes billeder lige så sikkert som kalkmalerierne i de danske kirker. Billederne fortæller om det ædle hedenskabs inderste væsen, om den åndelige udviklings barske vej og om menneskets mulighed i livet. Hedenskab her forstået som den ikke-kristne tradition.

Men nok så interessant syntes jeg det var, da vi i skolen fik at vide, at Guldhornene havde givet anledning til, at digteren Adam Oehlenschläger (1779-1850), skrev sit berømte digt, "Guldhornene", samme år som guldhornene blev stjålet, og som indvarslede den romantiske kulturperiode i Danmark. Det er den periode, jeg i særlig grad har beskæftiget mig med i forbindelse med min afhandling *H.C.ANDERSEN – hans personlighed, liv og forfatterskab set i lyset af MARTINUS' KOSMOLOGI*, som findes på hjemmesiden www.livetseventyr.dk.

SKOLESCENEN PÅ DET NY TEATER

En af de virkelig interessante begivenheder, jeg kom til at opleve som 12-årig, var at blive medlem af Skolescenen. En dag i skolen efter det store frikvarter meddelte vores klasselærer, Hr. Holbro, at der nu kunne købes et medlemskort til Skolescenen, som gav adgang til så vidt jeg husker 4 forestillinger på Det Ny Teater på Gl. Kongevej. Medlemskortet kostede så vidt jeg husker den nette sum af 12 kroner, som dengang var for penge at regne. Helt optændt af lyst til at komme i teatret skyndte jeg mig den dag efter skoletid hjem til mor, for at fortælle om det lokkende tilbud. Idet jeg vidste, at mor ville forstå mit ønske, håbede jeg derfor på, at hun ville forbarme sig over mig og give mig de for hendes husholdningspung mange penge. Det skete da også, men først efter at jeg havde lovet hende at ville gå byærinder, tømme skraldespanden og indimellem vaske op.

Med bankende hjerte og dirrende af spænding kunne jeg næste dag henvende mig til klasselæreren og købe det eftertragtede medlemskort til Skolescenen. Men så vidt jeg husker, var det ikke ret mange andre af mine klassekammerater, der købte et sådant, enten fordi de ikke havde lyst til at komme i teatret eller fordi deres forældre ikke mente at kunne afse pengene dertil.

Men det var en spændt mig, der for allerførste gang kom i Det Ny Teater for at se en teaterforestilling. Det havde jeg godt nok gjort, dengang da jeg i 1939 så forestillingen "Snehvide og de syv Dværge" på Nørrebro Teater. Men Det Ny Teater var større og flottere indrettet, og forestillingen var af en helt anden art og karakter, nemlig Ludvig Holbergs Jeppe paa Bjerget med Kai Holm i hovedrollen som Jeppe Bjerg. Desværre husker jeg ikke længere navnene på de øvrige medvirkende, som må have været nogle af datidens andre fremtrædende skuespillere. Men til gengæld husker jeg den betagende, satiriske og morsomme komedie og dens herlige persongalleri med Jeppe i spidsen, og hans kone, Nille, Jacob Skomager, Baronnen og Ridefogeden.

Den næste forestilling på Skolescenen, som jeg var tilskuer til, var Henrik Hertz' skuespil Sparekassen (1836) som jeg ærligt alt syntes var en smule kedsommelig, men hvorom jeg i øvrigt stort set ingenting husker.

Den tredje forestilling husker jeg bedre. Det var den herlige studenterkomedie Eventyr paa Fodrejsen (1847) af J. Chr. Hostrup, forfatteren til bl.a. det berømte syngespil Genboerne (1844), som jeg mange år senere, i 1956, selv skulle få fornøjelsen af at lære at kende nærmere.

Så vidt jeg kan huske så længe efter, så var der endnu et skuespil, som jeg og de af mine skolekammerater, der var så heldige at have et medlemskort til Skolescenen, fik lejlighed til at se, og det var Svend Dyrings Hus (1837) af Henrik Hertz. Men heller ikke dette skuespil husker jeg andet og mere om, end at det var ret alvorligt.

Formålet med Skolescenens teaterforestillinger var at give skoleelever et indblik i ældre dansk litteratur og skuespilkunst, og det formål må vel siges at være blevet nogenlunde opfyldt med de foreløbig fire forestillinger, som Skolescenen viste i efteråret 1941.

SKOLEBIO I AMAGER BIO

Dette efterår hændte det også, at vi skoleelever skulle i Skolebio, som foregik ude i Amager Bio på Amager. Men det var hele klassen og flere andre klasser, der skulle afsted, og det kostede så vidt jeg husker ingenting, idet skolen betalte. Vi kom dertil med sporvogn, så vidt jeg husker Linje 2, som faktisk kørte lige til døren. Besøget var ulejligheden værd, for arrangørerne af Skolebio så det som et formål at vise film baseret på lødige litterære forlæg. Den første Skolebio-film, jeg selv så, var den amerikanske "Louis Pasteur" (1936) med den dengang fremtrædende skuespiller Paul Muni (1897-1967) i titelrollen.

Den franske kemiker og bakteriolog, professor Louis Pasteur (1822-1895), er som formentlig bekendt den videnskabsmand, der påviste, at alle gærings- og forrådnelsesprocesser forårsages af levende mikroorganismer, de såkaldte bakterier. Med baggrund i denne viden opfandt han en metode, der modvirker disse processer. Metoden er siden blevet kaldt pasteurisering, hvilket vil sige varmebehandling, og den anvendes i stor udstrækning også i nutiden, f.eks. på mælkeprodukter, øl og vin og en række andre produkter. Pasteur gjorde desuden en nok så epokegørende opdagelse, idet han registrerede en række sygdomsfremkaldende bakterier og fandt ud af, at disse i afsvækket form kunne anvendes som vaccine. En opdagelse, som siden da er kommet et utal af mennesker til gode over hele kloden.

Pasteur-filmen var derfor lige præcis en 'undervisnings-godte' set med pædagogiske øjne, men knapt så spændende – for ikke at sige lidt kedsommelig – for os skoleelever, hvoraf nogle var ved at gabe kæberne af led. For mit eget vedkommende var jeg dog glad for den viden om bakteriernes verden, der i og med filmen trods alt blev tilegnet ved den lejlighed. Det var lidt mere interessant, end blot at få det at vide gennem lærerens endnu mere kedsommelige mundtlige fortælling.

Den næste film på programmet i Skolebio var betydeligt mere dramatisk og underholdende. Det drejede sig om den amerikanske *Captain's Courageous* (1937; på dansk: "Havets Helte"), baseret på Rudyard Kiplings roman af samme navn fra 1897 og instrueret af Victor Fleming (1883-1949) med Spencer Tracy i hovedrollen som fiskeren Manuel, der tragisk omkommer i sit forsøg på at redde en kammerat, der er ved at drukne.

Den næste Skolebio-film, jeg og min klasse så, var "The Adventures of Tom Sawyer" (1938; på dansk "Toms Eventyr"), baseret på Mark Twains roman af samme navn fra 1876, som skildrer drengen Tom Sawyers opvækst i en af Sydstaterne ved Missisippifloden. En spændende film, hvis instruktør formentlig er Norman Taurog, men hvis rollehavende jeg ikke længere har nogen erindring om..

Endelig så vi en film med titlen "Rikki-tikki-tavi". Filmen var baseret på Kiplings fortælling af samme titel og var uhyre spændende og dramatisk. "Rikki-tikki" er et desmerdyr, som godt hjulpet af sine venner, skrædderfuglen Darzee og moskusrotten Chushundra, som frelser den familie, som giver ham mad, fra den frygtindgydende sorte cobraslange, Nag. Under en fantastisk og uhyggelig kamp lykkes det til slut Rikki-tikki at dræbe slangen. Vi drenge – eller i hvert fald jeg – sad som naglet til stolesædet i biografen, mens kampen mellem Rikki-tikki og Nag foregik, en kamp, som uundgåeligt måtte ende med den enes død. En overgang så det ud til at blive Rikki-tikki, som ville falde for slangens giftige

bid, men takket være sin lynsnare hurtighed, endte det med, at Rikki-tikki bed slangen så hårdt i nakken, at den døde.

Beklageligvis er det ikke lykkedes mig at identificere filmen om "Rikki-tikki-tavi", men den var amerikansk og formentlig fra midten eller slutningen af 1930'erne.

BESØG PÅ ZOOLOGISK MUSEUM I KRYSTALGADE

På den tid lå Zoologisk Museum i Krystalgade, lige over for Daells Varehus, og en dag var det tid til, at vi skoleelever skulle indvies i den verden, der var inden for dette museums solide mure. Det første, der gjorde indtryk, var skelettet af en kæmpeøgle, som stod opstillet i stedets store hal i stueetagen. Men ellers blev det lidt kedsommeligt at se de mange forskellige dyrekogler og udstoppede dyr, samt de mange glas med hengemte præparater af alle mulige slags smådyr: Frøer, tudser, firben, kamæleoner, snoge, slanger og meget andet og mere.

Det, jeg personlig manglede og savnede ved sådan en lejlighed, var en overordnet fortælling om, hvad det i virkeligheden var vi så, nemlig arternes mangfoldighed og udvikling gennem årmillionerne. Evolutionshistorien er jo i virkeligheden lige så interessant og spændende som en god roman, men hvis ikke den bliver formidlet og fortalt som sådan, så mister den sin betydning og sit informative budskab. Vores lærer formåede i hvert fald ikke at vække os sløve elevers interessen for det, vi her så med vore egne øjne. Personlig tror jeg, at den ledsagende lærer betragtede museumsbesøg som en kærkommen mulighed og lejlighed til at kunne slappe af det par timer, som besøget og transporten frem og tilbage varede.

Virningen af museumsbesøget var derfor snarere et antiklimaks end et klimaks i tilegnelse af viden. For de fleste af os var turen frem og tilbage med sporvogn ulige mere interessant, end at kigge på alle knoglerne og de døde, udstoppede dyr og de overgemte præparater, som godt kunne virke lidt uhyggelige, fordi de – måske ubevidst for os 12-årige, som havde livet foran os - viste livets uundgåelige forgængelighed.

(Fortsættes i afsnit 34)